

UNIVERSITATEA „ȘTEFAN CEL MARE” DIN SUCEAVA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE
FACULTATEA DE LITERE ȘI ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII

Teză de abilitare

Conf. univ. dr. Mariana Baloșescu

Studii literare comparate
Cunoaștere, conștiință, modernitate

REZUMAT

LA ACTIVITATEA DE CERCETARE. PREZENTARE GENERALĂ, DIRECȚII DE CERCETARE

Activitatea mea de cercetare s-a desfășurat în aria literaturii comparate, în asociere cu istoria literaturii, printr-o abordare interdisciplinară constantă, unde am folosit mai ales deschiderea spre filosofie, spre istorie și teoria mentalităților, spre studiile culturale. Munca de cercetare s-a concretizat prin susținerea tezei de doctorat, apoi prin publicarea a 5 cărți de autor, dintre care două au apărut în traducere, în străinătate. Am fost, în același timp, coautor la 6 cărți tematice apărute în străinătate și coautor la 29 de volume tematice colective publicate în țară. Am publicat peste 40 de articole și studii în reviste de specialitate, înregistrate în mai multe baze de date internaționale. De asemenea, am publicat 3 cursuri universitare. Titluri ale cărților mele pot fi relevante pentru liniile mele de cercetare: *Modernismul între literatură și filosofie*; *Mentalități europene*; *Povești despre omul interior*; *Memoria textelor și narațiunea canonică*; *Conștiința precară*. Am lucrat în mai multe proiecte de cercetare, am participat la peste 50 de congrese, colocvii, dezbateri, în țară și în străinătate. Am valorizat experiența, viziunea și ideile acumulate în munca din cercetare prin inițierea și susținerea mai multor cursuri noi universitare. Am inițiat un masterat dedicat literaturii române, puse în spațiul literaturii generale și comparate, pe care l-am condus între 2007-2012. Am făcut transferul acestor competențe spre mediul preuniversitar, dezvoltând și conducând între 2010-2020 un Centru de formare continuă. Am acreditat și am coordonat mai multe programe de formare continuă, de pe poziția de inițiator și manager al unui proiect strategic în resurse umane, unde am

lucrat cu peste 5.000 de cadre didactice din trei regiuni ale țării (*Mentalități europene; Limbaj și realitate; Dezvoltarea gândirii critice și a gândirii empatice; Tehnici de comunicare*).

Aș așeza cercetarea din ultimii 30 de ani (1995-2025) în patru teritorii care se înscriu pe linia unei evoluții deschise, a interpretării literaturii în beneficiul înțelegerii conștiinței creatoare și a lumii pe care ea o supune reflectării.

1. Romanul modernist, ca model gnoseologic. Acest prim teritoriu tematic aparține cercetării doctorale, pe care am realizat-o la Universitatea București, la Facultatea de Litere unde am absolvit studiile de licență. Aria în care s-a situat cercetarea doctorală, prin tema aleasă, prin tot programul examenelor și referatelor parcurse, este literatura comparată. Studiind contextul modernismului interbelic, mi-am dedicat interpretarea centrală unei analize comparative unice și azi, între Camil Petrescu și portughezul contemporan lui, José Régio (*Structuri romanești înrudite: Camil Petrescu și José Régio*). Dealtfel, cercetarea mea doctorală a fost prima analiză comparativă de acest fel, prin apropierea a doi autori, unul român și altul portughez. Coordonatorul științific al tezei mele de doctorat a fost domnul profesor universitar doctor Mihai Zamfir. Dar, datorită temei alese, am beneficiat și de coordonarea doamnei Helena Carvalhão-Buescu, cea mai cunoscută comparatistă din mediul academic portughez. În anul 1997, am avut o bursă doctorală Camões, oferită de statul portughez, prin Institutul Camões, la *Universidade Clássica de Lisboa, Faculdade de Letras* (Facultatea de Litere). Am devenit *doctor in filologie* în anul 2001, cu distincția *Magna cum laude*.

2. Narațiune canonică și mentalitate. Cercetarea dedicată narațiunii canonice și mentalității s-a așezat, prin experiențe multiple, de-a lungul a aproape 20 de ani. E vorba în primul rând de meditația asupra naturii și manifestării mentalității, concretizată în cartea *Mentalități Europene*, din 2006, reeditată în 2019. În aceeași perioadă, am început interpretarea asupra influenței pe care a exercitat-o poziția lui Eugen Lovinescu, din *Istoria civilizației române moderne* (1924-1925), asupra modului de a gândi cultura și de a crea artă, literatură, filosofie. Așa am scris *Narațiunea canonică a lui Eugen Lovinescu. Contradicțiile ei structurale*, un studiu publicat inițial în 2007, în articole succesive, și apărut, după aceea, în volumul din 2019 – *Memoria textelor și narațiunea canonică*. Toată această cercetare în teritoriul mentalităților și al narațiunilor canonice a fost pusă la lucru în cursuri din aria mentalităților pe care le-am ținut la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, între 2004-2010 (*Mentalitate și identitate, Mentalitate și literatură, Mentalități europene, Globalism și postcolonialism*).

3. Omul interior și problematizarea conștiinței în literatură. Preocuparea pentru interioritate a fost generată de scepticismul personal față de optimismul academic al perioadei 1995-2010, foarte prezent mai ales în universitățile euro-americane, consumat, aparent neutru, în zona studiilor culturale, a multiculturalismului, a transdisciplinarității, dar și a științelor limbajului, ca exprimare a unei cognitivități discursiv-sociale, pe cât de abstracte, pe atât de materialiste.

Așa s-a născut cercetarea mea în care am problematizat prezența conștiinței în literatură, modurile ei de manifestare, limbajele ei. Am plecat de la Socrate, Platon și Sofocle, pentru a ajunge să construiesc o poziție personală asupra lui Shakespeare, Dante, Cervantes și Dostoievski.

Am publicat, astfel, cartea *Povești despre omul interior* (Tracus Arte, 2019), apărută și sub titlul *Despre omul interior* (2020). Cartea a fost tradusă în franceză și publicată în 2023 la Éditions Universitaires Européennes, sub titlul *L'Homme intérieur. Conscience textuelle et imaginaire éthique*. Am realizat și un *Curs de literatură comparată* (2021), pentru că toată experiența și concluziile cercetării au dat substanță nouă cursurilor pe care le țin: *Literatură comparată, Curente culturale și literare, Cultură și conflict în Europa postbelică*.

4. Conștiința creatoare în (post)modernitate. Problematizarea conștiinței în literatură, m-a condus spre cercetarea manifestării conștiinței personale în (post)modernitate. Așa am ajuns la conturarea unui concept cu care operez în interpretările mele pe textele literare și teoretice din cultura postmodernă, acela de *conștiință precară*. Etimologia revelează adeseori istoria uitată sau ascunsă a sensului, dar și tiparul conștiinței unde el a prins viață. Cuvântul *precar* vine, în toate formele lui din limbile europene moderne, din latinescul *prex*, care înseamnă *rugăciune*, *cerere* sau pur și simplu *dorință*. El a pre generat verbul *pregare* și adjectivul *precārius*, din care derivă formele actuale – *precar*, *precaritate*. Foarte important este faptul că *precar* e unul dintre cele mai vechi cuvinte moștenite în limbile contemporane. Latinescul *prex* traducea în antichitate rădăcina mult mai veche, proto-indoeuropeană, *prek*, cu aceleași semnificații - a *ruga*, a *cere*, a *dori*. *Prek* și *prex* reflectă starea fundamentală de dependență, dar și de comuniune a ființei interioare cu Dumnezeu (cu Divinitatea, cu zeul, pentru a include toate pozițiile religioase și filosofice). Rugăciunea devine, astfel, mărturisirea omului care se știe incomplet, nefericit, neîmplinit înafara legăturii sale cu Divinitatea.

Imaginarul lingvistic a înregistrat extrem de fin în dinamica sensurilor acestui cuvânt mișcarea istorică a conștiinței persoanei, condiționată de structurile civilizaționale și de mentalitatea specifică fiecăreia. În spațiul uman al lumilor antice și medievale, omul iudeu, omul grec, omul roman, omul creștin apoi, omul bizantin aveau o *conștiință precară* rugătoare și cunoscătoare, dar și fragmentară, izolată în necunoaștere – simultan plină de putere și asumat foarte slabă, în funcție de apropierea sau îndepărtarea ei de Divinitate. Rugăciunea, prin transfigurare lăuntrică, putea să încarce persoana umană cu forță și conținut divin. Întemeietorii tradiției și ai gândirii creștine, Părinții Bisericii Creștine, vorbesc din primele secole de îmbunătățirea și îndumnezeirea omului lăuntric prin rugăciune. În această logică a transformării persoanei, precaritatea este depășită, chiar prin asumarea, la nivelul conștiinței personale *precare*, a naturii ei slabe, dar capabile de starea de rugăciune (*precārius*). Altfel spus, în timp ce persoana se recunoaște *precară*, în planul conștiinței sale, prin rugăciune ea se împărtășește din cunoașterea divină și dobândește o putere care nu-i aparține, dar pe care o poate folosi în propria evoluție și în înțelegerea lucrurilor. Astfel, energia

persoanei se înscrie într-un circuit triunghiular care o hrănește *ad infinitum*: Divinitate- identitate- alteritate. Conștiința precară a acestui om – iudeu, grec, creștin – are un ideal limpede al autodepășirii propriei precarități prin unire și comuniune cu Divinitatea.

În lumea modernă și postmodernă mai ales, conștiința persoanei se rupe de Divinitate. *Conștiința precară* a (post)modernului renunță la rugăciune, întoarce spatele Divinității și se re-poziționează, orientând toată energia interioară către sine însuși, uneori și spre celălalt. Circuitul triunghiular ascendent e anulat și înlocuit cu o dualitate reciproc devoratoare: identitate *versus* alteritate. Precaritatea ființei nu mai este nicidecum depășită. Conștiința precară a persoanei intră într-o cursă a autosubminării, transpusă detaliat în filosofia, literatura și artele moderne. Idealul autodepășirii precarității se descarcă total de mișcarea lui ascendentă. Se duce în relativitatea terestră a luptei sinelui cu el însuși și cu alteritatea. Conștiința precară a persoanei pierde legătura ei cu rădăcina protoistorică. Se însingurează într-o istorie pe care deja o numește – *postumană*. Meditația critică din paginile care urmează este dedicată reflectării conștiinței precare postmoderne în mai multe texte reprezentative. Am publicat în 2025 volumul *Conștiința precară*, apărut și în traducere în limba engleză, sub titlul: *Homo precarius. A vision of postmodernism*.

În toate cele patru direcții de cercetare am reușit să construiesc o viziune personală și interpretări originale, care deplasează centrul de greutate al demersului critic dinspre discurs, spre conștiințele implicate în procesul de comunicare. Am legitimat concepte noi: *modelul gnoseologic din romanul modernist, mentalitatea ca produs al minții și al lumii cunoscute, conștiința textuală, conștiința precară*. Întregul efort analitic și conceptualizant a fost dedicat cunoașterii *omului interior*, în reprezentările lui literare și filosofice, din cultura antică, până astăzi. Am construit de-a lungul anilor un drum spre interioritatea exprimată mai ales în literatura modernității, prin interconexiune vie cu gândirea socratică, platoniciană, homerică, dar și cu gândirea patristică creștină.

Cercetarea mea pornește de la evaluarea limitelor și a libertăților în care se poate înscrie cunoașterea prin intermediul literaturii și filosofiei. Identificarea (auto)limitărilor dificile aduse de filosofia (post)modernistă m-a determinat să caut soluții proprii, în studiile mele comparate aplicate literaturii, prin comunicare cu științele limbajului, filosofia, istoria și teologia. Meditația asupra mentalității persoanei, mi-a revelat capacitatea de influență pe care o poate avea textul literar, prin poveste și erou, asupra minții cititorului. Așa am descoperit potențialul și mai ales (i)realitatea *conștiinței textuale*, pe care am pus-o mereu în legătură solidară cu conștiința autorului, care se adresează conștiinței cititorului.

Literatura este pentru mine prioritar o lume a interiorității persoanei, unde vorbește conștiința textuală, care așteaptă să fie trezită la viață și ascultată de citator (la fel ca *frumoasa din pădurea adormită*). Am ajuns, în cele din urmă, să asum, prin întoarcere în memoria culturii grecești și în memoria gândirii creștine, *conștiința precară*, în cele două ipostaze ale ei, fundamentale: cea dinaintea modernității, și cea din timpul (post)modernității.

I.B. ACTIVITATEA PROFESIONALĂ (ACADEMICĂ ȘI DIDACTICĂ)

I.B.1. Activitatea didactică. Rezum activitățile mai semnificative dintr-o carieră didactică universitară de 30 de ani. Mi-am început activitatea didactică la Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava în 1995, în calitate de asistent universitar, în timp ce eram doctorand la Universitatea București. Din 1997 am devenit lector universitar titular. Am susținut între 1995-2007 cursuri și seminare cu regim obligatoriu și opțional, în aria literaturii generale și comparate, în aria literaturii române și în aria teoriei literaturii: *Istoria literaturii române postbelice; Istoria literaturii române interbelice; Literatura comparată (curs opțional focalizat pe literatura secolelor XIX-XX); Gândire critică, Literatură și filosofie; Modernism și postmodernism; Naratologie*. Inovatoare au fost la vremea aceea cursurile opționale de *Gândire critică, Literatură și filosofie, Naratologie*.

Din anul 2007 am devenit conferențiar universitar titular, poziție pe care o ocup și în prezent. În această calitate, am susținut cursuri și seminare în aria literaturii generale și comparate, în aria literaturii române, în aria studiilor culturale: *Literatură comparată; Literatura română postbelică; Curente culturale și literare, Cultură politică și mentalități, Romanul secolului XX, Cultură și conflict în Europa postbelică, Gândire și ficțiune; Literatură și societate; Autobiografie și ficțiune*.

Între anii 2005-2020, am desfășurat o intensă activitate în zona formării continue. Am fost coordonatorul *Centrului de formare continuă EPIGON*, între anii 2010-2020. Așa am conceput un proiect de perspectivă în formarea continuă, prin care USV s-a implicat în educația postuniversitară a peste 5.000 de cadre didactice din trei regiuni ale țării. Astfel, am fost managerul proiectului strategic european pe resurse umane numit *Comunicare și performanță socială prin noi strategii didactice în etica și pragmatica învățării-predării interactive – EPIGON 62446*, în perioada implementării și în perioada de sustenabilitate (2010-2013/2016). Cum ne-am angajat contractual, am pregătit și am evaluat în toată această perioadă peste 5.000 de cadre didactice preuniversitare, atât din învățământul gimnazial, primar, cât și din învățământul liceal, din regiunile Nord-Est, Centru și Sud-Est.

I.B.2 Activitatea academică. Am fost membrul următoarelor centre de cercetare: Centrul de cercetare *Interlitteras*, Centrul de cercetare *Analiza Discursului*, Centrul de Reușită Universitară (Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava); *CLEPUL* (Universitatea Clasică din Lisabona/Portugalia).

Rezum activitățile mai relevante. Din colaborarea cu *CLEPUL* (Universitatea Clasică din Lisabona/Portugalia), între 2005-2013, a rezultat mai ales un volum colectiv, reprezentativ pentru critica literaturii africane postcoloniale: *Textos. Contextos. Linguagens sobre África*. Autorii acestui volum sunt: Alberto Carvalho, Carla Ferreira, Carla Louro, Fernanda Carrilho, Helena Barrinha, João Lopes Filho, Luís Redes, Maria João Coutinho, Mariana Boca, Marisa Salvador (Colecção: Ensaios

LUSOFONIAS. Centro de Literaturas e Culturas Lusófonas e Europeias, Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa; Lisboa, 2013).

Din colaborarea între 2006-2008 cu Universitatea Amsterdam a rezultat volumul colectiv *Relations familiales dans les literatures française et francophone des XX-e et XXI-e siècles. La figure du père* (Paris, Éditions L'Harmattan, France, 2008), unde am fost în echipa de autori.

Din colaborarea între 2008-2009 cu Universitatea Blaise-Pascal din Clermont- Ferrand, a rezultat volumul colectiv *Les funambules de l'affection. Maîtres et disciples* (Université Blaise-Pascal, Presses Universitaires Blaise Pascal, Maison des Sciences de l'Homme, Clermont-Ferrand France, 2009), unde m-am înscris în echipa de autori. Iar, din colaborarea cu Centrul de cercetare *Interlitteras* a rezultat volumul colectiv *Hermeneutică și ideologie, Studii literare I* (Iași, Editura Timpul, 2010).

Am participat, de-a lungul anilor la numeroase colocvii și congrese internaționale, unde am prezentat lucrări științifice. Am colaborat cu mai multe reviste științifice, îndeosebi cu: *Meridian critic*; *Anadiss*; *MESSAGES, SAGES AND AGES*, *The Bukovinian Journal of Cultural Studies*; *Journal of Romanian Literary Studies* (JRLS). Am coordonat și am editat trei volume colective tematice.

În plan academic, toată experiența în formarea continuă a dat roade prin publicarea a două studii de cercetare psiho-pedagogică, foarte inovative, realizate împreună cu psihologul psihoterapeut Lena Rusti.

II. PLAN DE DEZVOLTARE PROFESIONALĂ

Direcțiile de dezvoltare profesională spre care aș vrea să mă îndrept ar trebui să valorifice drumul deja parcurs și să marcheze o împlinire a cercetării realizate și a experienței didactice acumulate.

II.A. NOI DIRECȚII DE CERCETARE

Îmi propun să urmăresc aceste noi axe de cercetare:

1. *Literatura română postbelică, între limitările istoriei autohtone și realitățile postmodernității*
2. *Dinamica interiorității în literatura și gândirea Renașterii*
3. *Raporturile dintre omul interior și societate în romanul secolului al XIX-lea*

II.B. ACTIVITATEA DIDACTICĂ

În plan didactic, în următorii ani vreau să propun cursuri opționale noi, în aria comparatismului, și să dezvolt unul sau două programe de formare continuă, axate pe strategii de predare și învățare a literaturii în liceu și gimnaziu.

III. BIBLIOGRAFIE

"ȘTEFAN CEL MARE" UNIVERSITY OF SUCEAVA
DOCTORAL SCHOOL OF SOCIAL-HUMAN SCIENCES
FACULTY OF LETTERS AND COMMUNICATION SCIENCES

Habilitation Thesis

Assoc. Prof. Dr. Mariana Baloșescu

Comparative Literary Studies
Knowledge, Consciousness, Modernity

ABSTRACT

I.A RESEARCH ACTIVITY. GENERAL PRESENTATION, RESEARCH DIRECTIONS

My research activity was carried out in the area of comparative literature, in association with the history of literature, through a constant interdisciplinary approach, where I used especially the openness towards philosophy, towards history and the theory of mentalities, towards cultural studies. The research work was materialized by defending the doctoral thesis, then by publishing 5 author's books, of which two appeared in translation, abroad. I was, at the same time, co-author of 6 thematic books published abroad and co-author of 29 collective thematic volumes published in the country. I have published over 40 articles and studies in specialized journals, registered in several international databases. I have also published 3 university courses. Titles of my books may be relevant to my lines of research: *Modernism between literature and philosophy*; *European mentalities*; *Stories about the inner man*; *Textual memory and canonical narration*; *Precarious consciousness*. I have worked on several research projects, participated in over 50 congresses, colloquia, debates, in the country and abroad. I have valued the experience, vision and ideas accumulated in research work by initiating and supporting several new university courses. I initiated a master's degree dedicated to *Romanian Literature*, placed in the space of general and comparative literature, which I led between 2007-2012. I transferred these skills to the pre-university environment, developing and leading a Continuous Training Center between 2010-2020. I accredited and coordinated several continuous training programs, from the position of initiator and manager of a strategic human resources project, where I worked with over 5,000 teachers from

three regions of the country (*European Mentalities; Language and Reality; Development of Critical and Empathetic Thinking; Communication Techniques*).

I would place the research of the last 30 years (1995-2025) in four territories that are part of an open evolution, of the interpretation of literature for the benefit of understanding the creative consciousness and the world that it subjects to reflection.

1. The modernist novel, as a gnoseological model. This first thematic territory belongs to the doctoral research, which I carried out at the University of Bucharest, at the Faculty of Letters where I graduated from my undergraduate studies. The area in which the doctoral research was located, through the chosen topic, through the entire program of exams and papers completed, is comparative literature. Studying the context of interwar modernism, I dedicated my central interpretation to a unique comparative analysis even today, between Camil Petrescu and his Portuguese contemporary, José Régio (*Romanian Structures Related: Camil Petrescu and José Régio*). In fact, my doctoral research was the first comparative analysis of this kind, by bringing together two authors, one Romanian and the other Portuguese. The scientific coordinator of my doctoral thesis was Professor Mihai Zamfir. But, due to the chosen topic, I also benefited from the coordination of Mrs. Helena Carvalhão-Buescu, the most famous comparatist in the Portuguese academic environment. In 1997, I had a Camões doctoral scholarship, offered by the Portuguese state, through the Camões Institute, at the Universidade Clássica de Lisboa, Faculdade de Letras (Faculty of Letters). I became a doctor in philology in 2001, with the distinction *Magna cum laude*.

2. Canonical narrative and mentality. The research dedicated to canonical narrative and mentality was established, through multiple experiences, over almost 20 years. It is primarily about the meditation on the nature and manifestation of mentality, embodied in the book *European Mentalities*, from 2006, republished in 2019. During the same period, I began the interpretation of the influence that Eugen Lovinescu's position (1924-1925), exerted on the way of thinking about culture and creating art, literature, philosophy. That is how I wrote *Eugen Lovinescu's Canonical Narration*. I investigated its structural contradictions in a study initially published in 2007, in successive articles, and later published in the 2019. All this research in the territory of mentalities and canonical narratives was put to work in courses in the area of mentalities that I taught at the “Ștefan cel Mare” University of Suceava, between 2004-2010 (*Mentality and identity, Mentality and literature, European mentalities, Globalism and postcolonialism*).

3. The inner man and the problematization of consciousness in literature. The concern for interiority was generated by personal skepticism towards the academic optimism of the period 1995-2010, very present especially in Euro-American universities, consumed, apparently neutral, in the area of cultural studies, multiculturalism, transdisciplinarity, but also of language sciences, as an expression of a discursive-social cognition, as abstract as it is materialistic. This is how my research was born, in which I problematized the presence of consciousness in literature, its modes of

manifestation, its languages. I started from Socrates, Plato, and Sophocles, to build a personal position on Shakespeare, Dante, Cervantes, and Dostoevsky. I thus published the book *Stories about the inner man* (Tracus Arte, 2019). The book was translated into French and published in 2023 by Éditions Universitaires Européennes, under the title *L'Homme intérieur. Conscience textuelle et imaginaire éthique*. I also created a Course in Comparative Literature (2021), because all the experience and conclusions of the research gave new substance to the courses I teach: Comparative Literature, Cultural and Literary Currents, Culture and Conflict in Postwar Europe.

4. Creative Consciousness in (post)modernity. The problematization of consciousness in literature led me to research the manifestation of personal consciousness in (post)modernity. This is how I came to outline a concept with which I operate in my interpretations of literary and theoretical texts from postmodern culture, that of precarious consciousness. Etymology often reveals the forgotten or hidden history of the meaning, but also the pattern of consciousness where it came to life. The word precarious comes, in all its forms in modern European languages, from the Latin *prex*, which means prayer, request or simply desire. It pre-generated the verb *pregare* and the adjective *precārius*, from which the current forms derive – precarious, precariousness. It is very important that precarious is one of the oldest words inherited in contemporary languages. In antiquity, the Latin *prex* translated the much older, Proto-Indo-European root, *prek*, with the same meanings – to pray, to ask, to desire. *Prek* and *prex* reflect the fundamental state of dependence, but also of communion of the inner being with God (with the Divinity, with the god, to include all religious and philosophical positions). Prayer thus becomes the confession of man who knows himself incomplete, unhappy, unfulfilled outside of his connection with the Divinity. The linguistic imaginary has extremely finely recorded in the dynamics of the meanings of this word the historical movement of the person's consciousness, conditioned by the civilizational structures and the specific mentality of each. In the human space of the ancient and medieval worlds, the Jewish man, the Greek man, the Roman man, the Christian man and then, the Byzantine man had a precarious prayerful and knowing consciousness, but also fragmentary, isolated in ignorance – simultaneously full of power and assumedly very weak, depending on its proximity or distance from Divinity. Prayer, through inner transfiguration, could charge the human person with divine strength and content. The founders of the tradition and of Christian thought, the Fathers of the Christian Church, speak from the first centuries of the improvement and deification of the inner man through prayer. In this logic of the transformation of the person, precariousness is overcome, even by assuming, at the level of the precarious personal consciousness, its weak nature, but capable of the state of prayer (*precārius*). In other words, while the person recognizes himself as precarious, on the plane of his consciousness, through prayer he shares in divine knowledge and acquires a power that does not belong to him, but which he can use in his own evolution and in understanding things.

Thus, the person's energy is inscribed in a triangular circuit that feeds it ad infinitum: Divinity-identity-otherness. The precarious consciousness of this man – Jew, Greek, Christian – has a clear ideal of self-overcoming his own precariousness through union and communion with the Divinity. In the modern and postmodern world in particular, the person's consciousness breaks away from the Divinity. The precarious consciousness of the (post)modern renounces prayer, turns its back on the Divinity and repositions itself, directing all its inner energy towards itself, sometimes towards the other. The ascending triangular circuit is annulled and replaced by a mutually devouring duality: identity versus otherness. The precariousness of being is no longer overcome. The precarious consciousness of the person enters a race of self-undermining, transposed in detail in modern philosophy, literature and arts. The ideal of self-overcoming precariousness is completely discharged from its ascending movement. It goes into the terrestrial relativity of the struggle of the self with itself and with otherness. The precarious consciousness of the person loses its connection with the protohistorical root. It isolates itself in a history that it already calls – posthuman. The critical meditation in the following pages is dedicated to the reflection of the precarious postmodern consciousness in several representative texts.

In 2025, I published the volume *Precarious Consciousness*, also published in English translation, under the title: *Homo precarius. A vision of postmodernism*. In all four directions of research, I managed to build a personal vision and original interpretations, which shift the center of gravity of the critical approach from discourse, towards the consciousnesses involved in the communication process. I legitimized new concepts: the epistemological model in the modernist novel, mentality as a product of the mind and the known world, textual consciousness, precarious consciousness. The entire analytical and conceptualizing effort was dedicated to the knowledge of the inner man, in his literary and philosophical representations, from ancient culture to today. Over the years, I have built a path towards interiority expressed especially in modern literature, through a lively interconnection with Socratic, Platonic, Homeric thought, but also with Christian patristic thought. My research starts from the evaluation of the limits and freedoms in which knowledge can be inscribed through literature and philosophy. The identification of the difficult (self)limitations brought by (post)modernist philosophy led me to seek my own solutions, in my comparative studies applied to literature, through communication with the sciences of language, philosophy, history and theology. Meditation on the mentality of the person, revealed to me the capacity of influence that the literary text can have, through story and hero, on the mind of the reader. This is how I discovered the potential and especially the (un)reality of textual consciousness, which I have always placed in a solidary connection with the consciousness of the author, which addresses the consciousness of the reader. Literature is for me primarily a world of the interiority of the person, where the textual consciousness speaks, waiting to be awakened to life and listened to by the citator (just like the sleeping beauty of the forest). I finally came to assume, by returning to the memory of

Greek culture and the memory of Christian thought, the precarious consciousness, in its two fundamental hypostases: the one before modernity, and the one during (post)modernity.

I.B. PROFESSIONAL ACTIVITY (ACADEMIC AND TEACHING)

I.B.1. Teaching activity. I summarize the most significant activities from a 30-year university teaching career. I began my teaching activity at the “Ștefan cel Mare” University of Suceava in 1995, as a university assistant, while I was a doctoral student at the University of Bucharest. Since 1997 I have become a full university lecturer. Between 1995 and 2007, I taught courses and seminars with mandatory and optional regime, in the area of general and comparative literature, in the area of Romanian literature and in the area of literary theory: *History of post-war Romanian literature; History of inter-war Romanian literature; Comparative literature* (optional course focused on the literature of the 19th and 20th centuries); *Critical thinking, Literature and philosophy; Modernism and postmodernism; Narratology*. Innovative at the time were the optional courses in *Critical Thinking, Literature and Philosophy, Narratology*.

Since 2007, I have been an associated professor, a position I still hold today. In this capacity, I have taught courses and seminars in the areas of general and comparative literature, Romanian literature, and cultural studies: *Comparative Literature; Postwar Romanian Literature; Cultural and Literary Currents; Political Culture and Mentalities; The 20th Century Novel; Culture and Conflict in Postwar Europe; Thought and Fiction; Literature and Society; Autobiography and Fiction*. Between 2005-2020, I have been intensely active in the area of continuing education. I was the coordinator of the EPIGON *Continuing Education Center* between 2010-2020. This is how we conceived a perspective project in continuous training, through which USV got involved in the postgraduate education of over 5,000 teachers from three regions of the country. Thus, I was the manager of the European strategic project on human resources called *Communication and social performance through new teaching strategies in the ethics and pragmatics of interactive learning-teaching – EPIGON 62446*, during the implementation period and during the sustainability period (2010-2013/2016). As we contractually committed, we trained and evaluated over this entire period over 5,000 pre-university teachers, both from middle school, primary school, and high school education, from the North-East, Center and South-East regions.

I.B.2 Academic activity. I was a member of the following research centers: *Interlitteras Research Center, Discourse Analysis Research Center, University Success Center* (“Ștefan cel Mare” University of Suceava); CLEPUL (Classical University of Lisbon/Portugal). I summarize the most relevant activities. From the collaboration with CLEPUL (Classical University of Lisbon/Portugal), between 2005-2013, a collective volume, representative of the criticism of postcolonial African literature, resulted above all: *Textos. Contextual. Linguagens sobre Africa*. The authors of this volume are: Alberto Carvalho, Carla Ferreira, Carla Louro, Fernanda Carrilho,

Helena Barrinha, João Lopes Filho, Luís Redes, Maria João Coutinho, Mariana Boca, Marisa Salvador (Collecção: Ensaios LUSOFONIAS. Centro de Literaturas e Culturas Lusófonas e Europeias, Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa; Lisboa, 2013).

The collaboration between 2006-2008 with the University of Amsterdam resulted in the collective volume *Relations familiales dans les literatures française et francophone des XX-e et XXI-e siècles. La figure du père* (Paris, Éditions L'Harmattan, France, 2008), where I was part of the team of authors. The collaboration between 2008-2009 with the Blaise-Pascal University of Clermont-Ferrand resulted in the collective volume *Les funambules de l'affection. Maîtres et disciples* (Université Blaise-Pascal, Presses Universitaires Blaise Pascal, Maison des Sciences de l'Homme, Clermont-Ferrand France, 2009), where I was part of the team of authors. And, the collaboration with the *Interlitteras Research Center* resulted in the collective volume *Hermeneutics and ideology, Literary studies I* (Iași, Timpul Publishing House, 2010).

Over the years, I have participated in numerous international colloquia and congresses, where I presented scientific papers. I have collaborated with several scientific journals, in particular: *Meridian critic; Anadiss; MESSAGES, SAGES AND AGES, The Bukovinian Journal of Cultural Studies; Journal of Romanian Literary Studies (JRLS)*. I have coordinated and edited three thematic collective volumes: Academically, all the experience in continuing education has borne fruit through the publication of two very innovative psycho-pedagogical research studies, carried out together with the psychologist and psychotherapist Lena Rusti.

II. PROFESSIONAL DEVELOPMENT PLAN. The directions of professional development that I would like to pursue should capitalize on the path already taken and mark a fulfillment of the research carried out and the teaching experience accumulated.

II.A. NEW RESEARCH DIRECTIONS. I propose to pursue these new research axes: 1. *Postwar Romanian literature, between the limitations of local history and the realities of postmodernity*

2. *The dynamics of interiority in literature and Renaissance thought*

3. *The relationships between the inner man and society in the 19th-century novel*

II.B. TEACHING ACTIVITY.

In terms of teaching, in the coming years I want to propose new optional courses, in the area of comparatism, and to develop one or two continuing education programs, focused on strategies for teaching and learning literature in high school and middle school.

III. BIBLIOGRAPHY